

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (36)

Ημερομηνία εξέτασης: Πέμπτη, 10 Ιουνίου 2021

Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 30)

(α)

	ΜΟΝΑΔΕΣ
Εἰ οὖν καὶ τοῦτό τίς σε προσέροιτο·	1
Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τίς γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν;	1,5
Καὶ ὃς εἶπεν ἐρυθρίασας – ἤδη γὰρ ὑπέφαινε τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι –	2
Εἰ μὲν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικε, δῆλον ὅτι σοφιστῆς γενησόμενος.	1,5
Σὺ δέ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς θεῶν, οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἑλληνας σαυτὸν σοφιστὴν παρέχων;	2
Νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἶπερ γε ἅ διανοοῦμαι χρὴ λέγειν.	1,5
Ἄλλ' ἄρα, ὦ Ἱππόκρατες, μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν ἔσσεσθαι,	2
ἀλλ' οἷαπερ ἢ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο καὶ κιθαριστοῦ καὶ παιδοτρίβου;	1,5
τούτων γὰρ σὺ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος,	1,5
ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει.	1,5
Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ, ἔφη, τοιαύτη μᾶλλον εἶναι ἢ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις.	2
Πλάτωνος Πρωταγόρας Γ'	ΣΥΝΟΛΟ
	18

(β)

	ΜΟΝΑΔΕΣ
ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν	1
καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν,	1,5
οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾷ, ἔχοντες,	1,5
οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι.	1,5
ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν,	2
τῶν αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων,	1,5
καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται	1,5
καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσιν.	1,5
Θουκυδίδη Ἱστορίαι Β' 37	ΣΥΝΟΛΟ
	12

18+12=30

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση

(Μονάδες 25)

	ΜΟΝΑΔΕΣ
Ἕμεῖς, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι,	2
καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ μὲν τινα ὀράτε σωτηρίαν ἡμῖν,	2
ἐὰν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς·	2
εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα,	2
εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην·	2
ὥς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἤδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν·	2
εἰ μὲντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν,	2
δεόμεθα ὑμῶν ἕᾶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι.	2
σωθέντες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὖθις ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα·	2
ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα.	2
ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι	2,5
καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι.	2,5
Ξενοφῶντος Ἑλληνικά 7.4.8-9	ΣΥΝΟΛΟ
	25

Ενδεικτικές μεταφράσεις:

Εμείς, Λακεδαιμόνιοι, βρισκόμαστε ενώπιόν σας ως φίλοι σας, και έχουμε την αξίωση (προσδοκούμε), αν βλέπετε κάποια σωτηρία για μας, εφόσον επιμένουμε (εξακολουθούμε) να πολεμούμε, να την εξηγήσετε και σε μας, αν όμως γνωρίζετε (διαπιστώνετε) ότι βρισκόμαστε σε δύσκολη κατάσταση (ότι τα δικά μας βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση), αν ασφαλώς συμφέρει και σας (προσδοκούμε) να κάνετε μαζί μας ειρήνη, διότι με κανέναν άλλον δεν θα μπορούσαμε να σωθούμε πιο ευχάριστα από ό,τι με εσάς □ αν όμως εσείς σκέφτεστε (κρίνετε) ότι σας συμφέρει να συνεχίσετε να πολεμάτε (να είστε σε εμπόλεμη κατάσταση), σας παρακαλούμε να μας αφήσετε να κάμουμε ειρήνη· διότι αν σωθούμε, ίσως κάποτε πάλι θα μπορούσαμε να σας φανούμε χρήσιμοι· αν όμως χαθούμε τώρα, είναι φανερό ότι δεν θα σας είμαστε ποτέ πια χρήσιμοι. Όταν άκουσαν αυτά οι Λακεδαιμόνιοι, συμβούλευαν και τους Κορινθίους να συνάψουν ειρήνη και σε όσους από τους άλλους συμμάχους δεν ήθελαν να πολεμούν μαζί τους (στο πλευρό τους), επέτρεψαν να απέχουν από τον πόλεμο.

«Ερχόμαστε σε σας, Λακεδαιμόνιοι, σαν φίλοι σας, με μια παράκληση: αν βλέπετε τρόπο να σωθούμε συνεχίζοντας τον πόλεμο, να μας τον εξηγήσετε κι εμάς· στην περίπτωση όμως που κρίνετε τη θέση μας απελπιστική, αν σας συμφέρει, να κάνετε και σεις ειρήνη ταυτόχρονα μ' εμάς — γιατί με κανέναν άλλον δεν θα μας ήταν πιο ευχάριστο να σωθούμε μαζί, παρά με σας· αν πάλι λογαριάζετε ότι σας συμφέρει η συνέχιση του πολέμου, σας παρακαλούμε να μας αφήσετε να κάμουμε ειρήνη. Γιατί αν σωθούμε, ίσως κάποτε να σας προσφέρουμε και πάλι υπηρεσίες — ενώ αν καταστραφούμε, είναι φανερό ότι ποτέ πια δεν θα σας φανούμε χρήσιμοι». Όταν τ' άκουσαν αυτά οι Λακεδαιμόνιοι, όχι μόνο συμβούλεψαν τους Κορινθίους να κάνουν ειρήνη, αλλά έδωσαν άδεια και στους υπόλοιπους συμμάχους, εφόσον δεν ήθελαν να πολεμήσουν άλλο στο πλευρό τους, να σταματήσουν.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος. [1966] 2000. *Ξενοφώντος Ελληνικά*. I–II. Αθήνα: Ωκεανίδα. [1η έκδ. Αθήνα: Γαλαξίας]

«Εμείς, άνδρες Λακεδαιμόνιοι, είμαστε κοντά σας ως φίλοι σας, και επιθυμούμε, αν βλέπετε κάποια σωτηρία για μας, αν επιμένουμε να πολεμούμε, να την πείτε και σε μας· αν όμως αναγνωρίζετε ότι βρισκόμαστε σε πολύ δύσκολη θέση, αν βέβαια συμφέρει και σε σας, ας συνάψετε μαζί μας ειρήνη· γιατί με κανέναν δε θα σωζόμασταν πιο ευχάριστα απ' ό,τι με σας· αν πάλι εσείς κρίνετε ότι σας συμφέρει να είσθε σε εμπόλεμη κατάσταση, σας παρακαλούμε να επιτρέψετε σε μας να συνάψουμε ειρήνη. Γιατί, αν σωθούμε, ίσως κάποτε σε κάποια καίρια

στιγμή σας βοηθήσουμε πάλι· αν όμως τώρα καταστραφούμε, ασφαλώς ποτέ δε θα σας είμαστε χρήσιμοι». Όταν τα άκουσαν αυτά οι Λακεδαιμόνιοι, και τους Κορινθίους τους συμβούλευσαν να συνάψουν ειρήνη και στους άλλους συμμάχους που δεν ήθελαν μαζί τους να συνεχίσουν τον πόλεμο επέτρεψαν να αποσυρθούν.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2005. Ξενοφώντος Ελληνικά Δ'–Ζ'. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Ὁ δὲ κῆρυξ ὡς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπήλθεν εὐθύς ἄπρακτος καὶ οὐκέτι ἀπήτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μῖα πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο.

Θουκυδίδη Ἱστορίαι 3.113.5-6

Αφαιρείται:

(α) 0,25 μονάδα για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης

(β) εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος αφαιρείται 0,25 μονάδα.

(γ) 0,5 μονάδα για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος

(δ) εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(ε) σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (γ) αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(στ) το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο **μία** φορά.

Δ. Παρατηρήσεις

(Μονάδες 20)

1. α) διδάξαι

Να γράψετε το απαρέμφατο του Μέλλοντα και του Παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

Απαρέμφατο Μέλλοντα: διδάξειν

Απαρέμφατο Παρακειμένου: δεδιδαχέναι

(2X0,5=1)

β) ἔχοντα

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική του Αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

Οριστική Αορίστου β': ἔσχεσ
Υποτακτική Αορίστου β': σχῆς

(2X0,5=1)

γ) ποιήσασθαι

Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού στην ευκτική και προστακτική του Ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

Ευκτική Ενεστώτα: ποιοῖσθε
Προστακτική Ενεστώτα: ποιείσθε

(2X0,5=1)

δ) ἀναπαύεσθαι

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική του Παρατατικού και του Υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

Οριστική Παρατατικού: ἀνεπαύετο
Οριστική Υπερσυντελικού: ἀνεπέπαυτο

(2X0,5=1)

2. α) ἦδιον, χρήσιμοι

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

ἦδιον: Θετικός: ἡδέως
Υπερθετικός: ἡδιστα

χρήσιμοι: Συγκριτικός: χρησιμώτεροι
Υπερθετικός: χρησιμώτατοι

(4X0,5=2)

β) (i) εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμφέρει
(ii) οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα
(iii) ἀκούσαντες δὲ ταῦτα

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους.

(μονάδες 3)

- (i) *εἰ μὲν καὶ σοὶ συμφέρουσι*(ν)
- (ii) *οὐδέποτε χρήσιμος ἔτι ἔσομαι*
- (iii) *ἀκούσας δὲ τοῦτο*

(6X0,5=3)

3. α) (i) πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι
επιθετικός προσδιορισμός στο «φίλοι»
 (ii) ἐὰν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες
κατηγορηματική μετοχή λόγω του ρήματος «διακαρτερῶμεν»
 (iii) ὡς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἦδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν
β' ὀρος σύγκρισης (λόγω του «ἦδιον»)
 (iv) εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν
ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος «λογίζεσθε»
 (v) δηλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα
κατηγορούμενο στο εννοούμενο «ἡμεῖς» (συνδεδειγμένο ρήμα «ἐσόμεθα»)
 (vi) ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι
εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας/ συμφωνίας/ κοινωνίας/ σύμπραξης

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 3)

(6X0,5=3)

β) εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν ἔασαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι

- (i) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία).
- (ii) Να τον μετατρέψετε ἔτσι, ὥστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.
(μονάδες 4)

Υπόθεση: εἰ λογίζεσθε (0,5)

Απόδοση: δεόμεθα (0,5)

Εκφορά: Υπόθεση: εἰ + οριστική (Ενεστώτα) (0,5)

Απόδοση: οριστική (Ενεστώτα) (0,5)

Εἶδος: πραγματικό (1)

Μετατροπή: Αντίθετο του πραγματικού

Υπόθεση: εἰ ἐλόγισθε (ἐλόγισασθε/ ἐλελόγισθε) (0,5)

Απόδοση: ἐδεόμεθα ἂν (ἐδεησάμεθα ἂν / ἐδεδηήμεθα ἂν) (0,5)

4. α) (i) Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους **αριθμούς** των **αρχαιοελληνικών λέξεων** της στήλης Α΄ με τα **γράμματα** των **συγγενικών νεοελληνικών λέξεων** της στήλης Β΄ (στη στήλη Β΄ περισεύει μια λέξη).

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. ὄρατε	α. ένδεια
2. συμφέρειν	β. διένεξη
3. δεόμεθα	γ. προϊδεασμός
	δ. μέθεξη

(μονάδες 1,5)

1-γ

2-β

3-α

(3X0,5=1,5)

(ii) **πάρεσμεν, επέτρεψαν**

Να αναλύσετε τις λέξεις του αδιδακτου κειμένου για μετάφραση στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά.

(μονάδα 1)

πάρεσμεν: παρά + ειμί

επέτρεψαν: επί + τρέπω/ τροπή

(4X0,25=1)

β) ἔμαθες, δρᾶ, διδάξαι

Για καθεμιά από τις πιο πάνω λέξεις των κειμένων να σχηματίσετε ό,τι σας ζητείται στα Νέα Ελληνικά:

(i) **ἔμαθες**: απλό επίθετο
μαθητικός, μαθησιακός, μαθηματικός...

(ii) **δρᾶ**: σύνθετο ουσιαστικό
απόδραση, διάδραση, επίδραση, αντίδραση, αντιδραστήρας, απόδραση, δραστηριοποίηση, αδράνεια, δραματοποίηση, δραματουργός, δραματοουργία...

(iii) **διδάξαι**: απλό ουσιαστικό
δάσκαλος, διδάσκαλος, διδασκαλείο, διδασκαλία, διδακτήριο, διδαχή, δίδαγμα, δίδακτρα, διδακτορικό...

(μονάδες 1,5)

(3X0,5=1,5)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (Μονάδες 5)

Έγινε αυτή η μάχη και οι εχθροί νικήθηκαν από τους γενναίους στρατιώτες. Ο βασιλιάς είπε: «Είναι δίκαιο και ταιριαστό να τιμήσουμε με έργα και λόγια αυτούς που αγωνίστηκαν για την πατρίδα».

Ἐγένετο αὕτη/ αὐτή ἡ μάχη (μ. 0,75)
καὶ οἱ πολέμιοι/ ἐναντίοι/ ἐχθροὶ ἐνίκηθησαν/ ἠττήθησαν (μ. 0,5)
ὑπὸ/παρὰ/ ἀπὸ τῶν γενναίων/ ἀνδρείων στρατιωτῶν. (μ. 0,75)
Ὁ βασιλεὺς ἔλεξεν/ εἶπεν/ ἔφη: (μ. 0,5)
«Δίκαιόν ἐστι καὶ πρέπον/ προσῆκον/ ἀρμόττον/ ἀρμόζον/ οἰκεῖον (ἡμᾶς/
ἡμῖν)
(μ. 0,75)
τιμῆσαι ἔργοις/ πράξεσι καὶ λόγοις (τε)/ ἔργω/ πράξει καὶ λόγῳ (μ. 0,75)
τοὺς ἀγωνισθέντας/ τοὺς ἀγωνισαμένους/ τούτους οἳ ἠγωνίσαντο/ τοὺς
μαχεσαμένους ὑπὲρ τῆς πατρίδος / πρὸ τῆς πατρίδος/ περὶ τῆς πατρίδος/
τῆ πατρίδι». (μ. 1)

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

1. α) Με βάση το πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (I.A.(α)), να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο (2) από τις σωκρατικές μεθόδους διδασκαλίας.
(μονάδες 4)

-Διαλεκτική μέθοδος, δηλαδή υποβολή απλών ερωτημάτων στον Ιπποκράτη. Γενικά ο Σωκράτης εξέταζε τον συνομιλητή του με απλές ερωτήσεις για τη ζωή, την αρετή, τα προβλήματα που ενδιαφέρουν τον άνθρωπο.

(2X1=2)

-Μαιευτική μέθοδος, ο Σωκράτης δεν πρόσφερε ποτέ έτοιμες γνώσεις αλλά με ερωτήσεις έκανε τον συνομιλητή του να φτάνει σε γνώσεις που είχε ήδη μέσα του.

(2X1=2)

-Σωκρατική ειρωνεία, δηλαδή προσποίηση του Σωκράτη ότι δεν γνωρίζει και ενδιαφέρεται να μάθει.

(2X1=2)

(Πλάτωνος Πρωταγόρας, ΥΑΠ, σ. 175 και σημειώσεις Συμβούλων Φιλολογικών Μαθημάτων, Κεφ. Γ', σ. 4)

Ο/Η υποψήφιος/α να αναφέρει και να εξηγήσει δύο από τα τρία πιο πάνω σημεία.

(2X2=4)

β) «Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τὶς γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν; Καὶ ὃς εἶπεν ἐρυθρίασας – ἤδη γὰρ ὑπέφαινε τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι – Εἰ μὲν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικε, δῆλον ὅτι σοφιστὴς γενησόμενος».

Με βάση το πιο πάνω απόσπασμα (από το πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (I.A.(α)), να γράψετε και να εξηγήσετε δύο (2) λόγους για τους οποίους ο Πλάτωνας παρουσιάζει την αντίδραση του Ιπποκράτη, αφού λάβετε υπόψη και τις κοινωνικές συνθήκες της Αθήνας του 5^{ου} αιώνα π.Χ.

(μονάδες 3)

Ο Πλάτωνας παρουσιάζει τον Ιπποκράτη να κοκκινίζει από ντροπή διότι:

- αισθάνεται αμηχανία, ντροπή αφού αναγκάζεται να παραδεχτεί ενώπιον του δασκάλου του ότι θα μαθητεύσει κοντά στον Πρωταγόρα, για να γίνει σοφιστής. Ήταν τάση της εποχής οι εύποροι νέοι της αρχαίας Αθήνας να μαθητεύουν κοντά στους σοφιστές έναντι αμοιβής, για να ακολουθήσουν πολιτική σταδιοδρομία και να έχουν λόγο στη δημόσια ζωή,
- αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει το περιεχόμενο της διδασκαλίας του Πρωταγόρα,
- η αθηναϊκή κοινωνία του 5^{ου} αιώνα π.Χ. είχε αρνητική γνώμη για τους σοφιστές.

(Σημειώσεις Συμβούλων Φιλολογικών Μαθημάτων, κεφ. Γ' σ. 3
Πλάτωνος Πρωταγόρας, ΟΕΔΒ, σ. 180
Πλάτωνος Πρωταγόρας, ΥΑΠ, σ. 12)

Ο/Η υποψήφιος/α να αναφέρει και να εξηγήσει δύο από τα τρία πιο πάνω σημεία.

(2Χ1,5=3)

2. Να αναφέρετε και να σχολιάσετε δύο (2) ζεύγη αντινομιών στην ιδιωτική ζωή του Αθηναίου πολίτη, με βάση το δεύτερο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (Ι.Α.(β)).

(μονάδες 4)

Δύο ζεύγη αντινομιών στην ιδιωτική ζωή του Αθηναίου πολίτη είναι:

- Η ελευθερία συνδυάζεται με τον εσωτερικό σεβασμό. Δηλαδή, ο Αθηναίος πολίτης αισθάνεται ελεύθερος και οι φραγμοί στον ελεύθερο άνθρωπο δεν επιβάλλονται απ' έξω ούτε από την πολιτεία, όπως συμβαίνει στην Σπάρτη αλλά από τον αυτοσεβασμό και από το συναίσθημα της ντροπής και της δικαιοσύνης (τῶν αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κείνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσιν).
- Η ανοχή των άλλων συνδυάζεται με ντροπή ομολογημένη. Ο Αθηναίος πολίτης χαρακτηρίζεται από την ανεκτικότητα και τον σεβασμό της ελευθερίας του συμπολίτη του αλλά και από το αίσθημα ντροπής και αυθόρμητης οργής μπροστά σε κάθε άπρεπη πράξη (ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι).
- Η προσωπική ευχαρίστηση συνδυάζεται με τη νομιμοφροσύνη. Η ηθική στάση πηγάζει από την ελεύθερη επιλογή του πολίτη, ο οποίος αισθάνεται ελεύθερος να ζει όπως επιθυμεί μέχρι το σημείο όπου η ελευθερία του αυτή προσκρούει στους νόμους του κράτους. (ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν)

(Θουκυδίδη, Περικλέους Επιτάφιος, ΥΑΠ, σ. 28-29 και 33)

Ο/Η υποψήφιος/α να αναφέρει και να εξηγήσει δύο από τα τρία πιο πάνω σημεία.

(2Χ2=4)

3. «Από αυτούς τώρα εδώ ούτε πλούσιος κανείς εδείλιασε προτιμώντας να εξακολουθήσει να χαίρεται τα καλά του, ούτε φτωχός ζήτησε να αναβάλει το κακό που φοβόταν με την ελπίδα για τη φτώχεια του, ότι θα μπορούσε ξεφεύγοντας για την ώρα να βρεθεί μια μέρα πλούσιος. Πιο ποθητό από αυτά λογάριασαν πως είναι να εκδικηθούν τους εχτρούς».

Θουκυδίδη *Ίστορία* Β' 42

α) Πώς κατηγοριοποιεί ο ρήτορας τους πολεμιστές στο πιο πάνω απόσπασμα;

Ο ρήτορας κατηγοριοποιεί τους πολεμιστές σε πλούσιους και φτωχούς.

(2Χ0,5=1)

β) Ποια είναι η αντίδραση της κάθε κατηγορίας πολεμιστών μπροστά στον κίνδυνο του θανάτου για χάρη της πατρίδας; Να σχολιάσετε σε 4-6 γραμμές.

(μονάδες 4)

- Οι πλούσιοι δεν προτίμησαν την απόλαυση του πλούτου τους αλλά διάλεξαν να αγωνιστούν γι' αυτό που τους πρόσφερε τα αγαθά, την ίδια την πόλη. Γι' αυτούς ο πλούτος δεν αποτελεί αντικίνητρο μπροστά στο χρέος προς την πατρίδα, δεν τους οδηγεί στη δειλία.

(1Χ1=1)

- Οι φτωχοί δεν έδειξαν μικρότερο θάρρος στη μάχη με την ελπίδα ότι, αν ζήσουν, έχουν την πιθανότητα να πλουτίσουν. Είναι ενδιαφέρον ότι ο πλούτος τόσο ως κτήμα όσο και ως ελπίδα παρουσιάζεται ως αντικίνητρο αρετής.

(1Χ1=1)

Για τους προκείμενους νεκρούς η τιμωρία των εχθρών υπήρξε πιο ποθητή από τα υλικά αγαθά, που για τους πλούσιους ήταν η απόλαυση του πλούτου, ενώ για τους φτωχούς η αποφυγή της φτώχειας' και ο κίνδυνος για την υπεράσπιση της πατρίδας θεωρήθηκε ο ωραιότερος. Τα υλικά αγαθά κρίθηκαν από τους πολεμιστές που έπεσαν στο πεδίο της μάχης υποδεέστερα από τη σωτηρία της πατρίδας και γι' αυτό θυσιάστηκαν.

(1Χ1=1)

(Σημειώσεις Συμβούλων Φιλολογικών Μαθημάτων, κεφ. 42 σ. 2)

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ